

การวิเคราะห์กระบวนการงบประมาณแผ่นดินในสภาผู้แทนราษฎรของไทย

นายนพฤทธิ์ อนันอภิบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974 - 03 - 0824 - 4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ANALYSIS OF BUDGETARY PROCESS
IN THE HOUSE OF REPRESENTATIVES OF THAILAND

Mr.Nopparit Ananapibut

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Department of Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974 – 03 – 0824 – 4

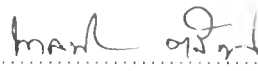
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์กระบวนการงบประมาณแผ่นดินในสภาผู้แทนราษฎรของไทย
โดย นาย นพฤทธิ์ อนันตภิบุตร
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นवलน้อย ตีร์รัตน์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

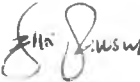
.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นवलน้อย ตีร์รัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โสติดิธร มัลลิกะมาส)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์)

.....กรรมการ
(นาย จาตุรนต์ ฉายแสง)

นพฤทธิ์ อนันตภิบุตร : การวิเคราะห์กระบวนการงบประมาณแผ่นดินในสภาผู้แทนราษฎรของไทย. (THE ANALYSIS OF BUDGETARY PROCESS IN THE HOUSE OF REPRESENTATIVES OF THAILAND) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.นวนลัย ตริรัตน์, 249 หน้า. ISBN 974 - 03 - 0824 - 4.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งนำเสนอทวิเคราะห์กระบวนการอนุมัติงบประมาณในสภาผู้แทนราษฎรซึ่งไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั่วไปนัก โดยอาศัยระบบการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองของสำนักเศรษฐศาสตร์ทางเลือกสาธารณะ (Public Choice) และแนวคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์สถาบันใหม่ (New Institutional Economics) โดยเน้นศึกษาการอนุมัติงบประมาณในฐานะที่เป็นตลาดการเมือง (Political Market) ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติขายสิทธิในการเบิกเงินจากบัญชีเงินคงคลังให้แก่ฝ่ายบริหาร พร้อมกับการศึกษาถึง "สถาบัน" ที่ดำรงอยู่ภายในกระบวนการนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผลการศึกษาพบว่า ตลาดการอนุมัติงบประมาณเป็นตลาดที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทางการเมืองต่างๆ โดยมีกรรมวิธีการงบประมาณฯ เป็นผู้เล่นที่สำคัญ ซึ่งกรรมวิธีการฯ จะทำการแลกเปลี่ยนเสียงกับตัวละครอื่นๆ เพื่อปกป้องและผันงบประมาณลงไปยังเขตเลือกตั้งของตน โดยที่การอนุมัติงบประมาณในสภาผู้แทนราษฎรแทบจะไม่ได้ยึดบรรทัดฐานในการจัดสรรงบประมาณบนพื้นฐานของมิติทางวิชาการ หลักการ หรือเทคนิคในเรื่องงบประมาณใดๆ เลย หากแต่เป็นกระบวนการที่วางอยู่บนพื้นฐานของการต่อรองและประสานผลประโยชน์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ เป็นสำคัญ

ลักษณะดังกล่าวมิใช่ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในกระบวนการอนุมัติงบประมาณเพียงด้านเดียว แต่เป็นผลสืบเนื่องจากความบกพร่องหละหลวมของกระบวนการงบประมาณไทยทั้งในขั้นการจัดทำและการบริหารงบประมาณ ประกอบกับกรอบทางสถาบัน (Institutional Framework) ซึ่งทำให้ตลาดการอนุมัติงบประมาณไม่มีการแข่งขันที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมเนียมปฏิบัติที่ส่งเสริมให้เกิดไร้สมมาตรของสารสนเทศ (Asymmetric Information) อันถือเป็นลักษณะเด่นของตลาดการอนุมัติงบประมาณไทย โดยความไร้สมมาตรที่สำคัญมี 2 ระดับ คือ ระดับแรก ฝ่ายบริหารผูกขาดสารสนเทศไว้ในระบบราชการ ทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจได้เพียงเล็กน้อย ระดับที่สอง ฝ่ายนิติบัญญัติก็ตกกันมิให้ประชาชนเข้ามารับทราบถึงการใช้อำนาจของคณะกรรมการฯ ได้ ดังนั้นฝ่ายนิติบัญญัติจึงสามารถมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป

ในส่วนของสถาบันที่เป็นทางการได้มีวิวัฒนาการมาเป็นเวลาช้านานในทิศทางเปลี่ยนแปลงที่จำกัดสิทธิของฝ่ายนิติบัญญัติมิให้สามารถเข้ามามีส่วนในการเปลี่ยนแปลงงบประมาณได้มากนัก อันมีเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังมาจากความไม่ไว้วางใจในพฤติกรรมของ ส.ส. จึงมีสถาบันที่เป็นทางการมากมายเกิดกระบวนการรัฐธรรมนูญนิวัต (Constitutionalization) เพราะเกรงว่า ส.ส. จะแก้ไขกฎต่างๆ ในทางที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเอง

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่อนิติ.....นพฤทธิ์ อนันตภิบุตร.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4185558129 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: BUDGET / PARLIAMENT / REPRESENTATIVES / INSTITUTION

NOPPARIT ANANAPIBUT : THE ANALYSIS OF BUDGETARY PROCESS IN THE HOUSE OF REPRESENTATIVES OF THAILAND. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. NUALNOI TREERAT, Ph.D., 249 pp. ISBN 974 – 03 – 0824 – 4.

This thesis aims to analyse the budgetary decision process in the house of representatives, which is not informed broadly to people, using political behavior analytic system from Public Choice school of Economics and conceptual sceme from New Institutional Economics. Thus, the study focuses on the budgetary decision in the framework of political market, where the legislation sells rights to withdraw money from treasury reserves account to the administration, together with the existing "institution" which plays a key role in shaping representatives behavior.

The study found that the budgetary decision process is the interaction among political actors which perform distinguishly by budget scrutiny committee who always exchange their vote to maintain and increase the budget to their constituency. In brief, the budgetary decision process employs budget technical knowledge and budget principles at the low level, but bases on negotiation for the benefit among actors

However, the defect in budgetary decision process derived from the defects in budget preparation and budget execution process. Institutional framework makes budgetary decision market compete imperfectly, especially the tradition that induces asymmetric information which is outstanding in Thai budgetary decision market. There are important asymmetric information on 2 levels. First, information is monopolized by the administration so it's difficult for the legislation to participate in budgetary decision process. Second, the legislation impedes the people participation by establishing rules that encourage mysterious process.

Besides, the formal rules have gradually evolved on the direction that limits legislation's rights to amend the Budget Act. Because of unreliable on the representatives behavior, many formal rules were organized into constitutionalization in order to prevent representatives to amend the rules for their own benefits.

Department.....ECONOMICS.....

Field of study.....ECONOMICS.....

Academic year.....2001.....

Student's signature.....*Nopparit Ananapibut*.....

Advisor's signature.....*N Treerat*.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเรื่องที่เกิดจากความสนใจของผู้วิจัยขณะกำลังศึกษาในหลักสูตร เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต รายละเอียดของเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของวิชา Economics of Public Expenditure ที่มี รองศาสตราจารย์ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ เป็นผู้บรรยาย และวิชา Public Economics II ที่มี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตีร์รัตน์ เป็นผู้บรรยาย รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขและให้คำปรึกษา จนวิทยานิพนธ์สามารถจัดทำได้สำเร็จลุล่วง นอกจากการประมวลความรู้ที่ได้ในขณะศึกษาอยู่ ผู้ศึกษาขอขอบคุณคณาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทุกท่านที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาและชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ สนับสนุนข้อมูลสำหรับการศึกษา

ขอขอบคุณมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ที่เห็นคุณค่าของงานวิจัยนี้และได้มอบทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนจบ

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้อกำลังใจในการจัดทำเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอื้อม, พัท, เล้ง ที่ร่วมสุขร่วมทุกข์และอยู่เคียงข้างตลอดมาไม่ว่าผู้วิจัยจะประสบกับปัญหาและอุปสรรคใดๆ ก็ตาม รวมถึง ต้วน ผู้ที่มีน้ำใจคอยให้คำปรึกษาด้วยดีมาตลอด การศึกษาและการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงมิได้หากขาดบุคคลซึ่งเป็นกำลังใจสำคัญที่สุด นั่นคือ ป้า แม่ และญาติสนิททุกคน ที่เลี้ยงดูสั่งเสียและอบรมบ่มนิสัยให้ผู้วิจัยได้เติบโตและยืนหยัดอยู่ได้เช่นทุกวันนี้

ท้ายที่สุดที่ไม่อาจลืมไปได้คือ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน นั่นคือ ศาสตราจารย์ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตีร์รัตน์, รองศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส, รองศาสตราจารย์ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ ซึ่งล้วนเป็นบุคคลสำคัญในวงวิชาการเศรษฐศาสตร์ไทย และเป็นปูชนียบุคคลที่ผู้วิจัยตั้งใจจะเอาเป็นแบบอย่าง รวมถึง ฯพณฯ จาตุรนต์ ฉายแสง ซึ่งแม้ว่าจะมีภารกิจที่สำคัญยิ่ง แต่ท่านก็แสดงออกถึงความยินดีเต็มใจและให้ความเมตตาในการสละเวลาให้คำชี้แนะด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจ คณะกรรมการทุกท่านอย่างที่สุด หากสิ่งใดมาเปรียบมิได้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้สนใจที่นำการศึกษานี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป และหากเกิดประโยชน์ใดๆ จากการศึกษานี้ ผู้วิจัยก็ขอให้สิ่งที่ดีดังกล่าวย้อนไปยังผู้ที่กรุณาทั้งหลายข้างต้น และผู้สนใจในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นพฤทธิ์ อนันนภิบุตร

20 มีนาคม 2545

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่ 1 บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	4
3. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
6. แนวความคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	9
7. กรอบการวิเคราะห์.....	17
8. ระเบียบวิธีการศึกษา.....	19
9. ข้อจำกัดของการศึกษา.....	21

บทที่ 2 การอนุมัติงบประมาณแผ่นดินโดยฝ่ายนิติบัญญัติ

1. หลักการพื้นฐานที่สำคัญในการอนุมัติงบประมาณแผ่นดิน.....	22
2. กระบวนการอนุมัติงบประมาณแผ่นดินโดยฝ่ายนิติบัญญัติ.....	23

บทที่ 3 สถาบันที่เป็นทางการภายในกระบวนการอนุมัติงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร

1. รัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร	
1.1 บทบัญญัติที่ว่าฝ่ายบริหารจะจ่ายเงินไม่ได้เว้นแต่โดยอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ.....	32
1.2 บทบัญญัติห้ามฝ่ายนิติบัญญัติริเริ่มงบประมาณ.....	34
1.3 บทบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแปรญัตติเพิ่มหรือลดงบประมาณ.....	36
1.4 บทบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแปรญัตติลดงบประมาณที่มีข้อผูกพัน.....	41
1.5 บทบัญญัติกำหนดระยะเวลาการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร.....	43

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

1.6 บทบัญญัติกำหนดให้ทำหน้าที่แทนประชาชนทั้งชาติ.....	46
1.7 บทบัญญัติกำหนดองค์ประชุมของคณะกรรมการงบประมาณ.....	47
1.8 บทบัญญัติกำหนดกฎการลงคะแนนเสียง.....	50
1.9 บทบัญญัติกำหนดสัดส่วนของกรรมการงบประมาณ.....	52
2. พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ	
2.1 บทบัญญัติกำหนดให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปโดยอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ.....	58
2.2 บทบัญญัติกำหนดระยะเวลาการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีต่อสภาผู้แทนราษฎร.....	58
2.3 บทบัญญัติกำหนดรูปแบบของงบประมาณประจำปี.....	59
บทที่ 4 สถาบันที่ไม่เป็นทางการภายในกระบวนการอนุมัติงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร	
1. ธรรมเนียมปฏิบัติในการตั้งเป็นกรรมาธิการวิสามัญ.....	62
2. ธรรมเนียมปฏิบัติในการใช้คณะกรรมการฯ ชุดเดียวในการพิจารณา รายรับรายจ่ายทั้งหมดของประเทศ.....	66
3. ธรรมเนียมปฏิบัติในการไม่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณโดยกรรมาธิการเต็มสภา.....	69
4. ธรรมเนียมปฏิบัติกำหนดจำนวนของกรรมการงบประมาณ.....	70
5. ธรรมเนียมปฏิบัติที่การพิจารณาของคณะกรรมการฯ ขาดความโปร่งใส.....	71
6. ธรรมเนียมปฏิบัติในการที่ข้าราชการพยายามปกป้องงบประมาณของหน่วยงานตน.....	74
7. ธรรมเนียมปฏิบัติในการพิจารณาภาพรวมและนโยบายก่อนเริ่มการพิจารณางบประมาณ.....	77
8. ธรรมเนียมปฏิบัติซึ่งกรรมาธิการเน้นให้ความสนใจไปยังความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ.....	78
9. ธรรมเนียมปฏิบัติในการให้สำนักงานงบประมาณไปปรับลดงบประมาณ	
9.1 การมอบหมายให้สำนักงานงบประมาณไปปรับลดมาก่อนเริ่มการพิจารณาในแต่ละหน่วยงาน.....	82
9.2 การมอบหมายให้สำนักงานงบประมาณไปปรับลดหลังเสร็จสิ้นการพิจารณาในแต่ละหน่วยงาน.....	87
10. ธรรมเนียมปฏิบัติในการปรับลดงบประมาณของคณะกรรมการฯ.....	88
11. ธรรมเนียมปฏิบัติในการปรับเพิ่มงบประมาณของคณะกรรมการฯ.....	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

1. ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการกำหนดกติกาต่างๆ สำหรับการพิจารณา
 - 1.1 การเลือกตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการงบประมาณฯ..... 99
 - 1.2 การกำหนดตารางเวลาประชุม..... 103
 - 1.3 การกำหนดลำดับการพิจารณาของกระทรวงต่างๆ..... 103
 - 1.4 ผู้รับผิดชอบในการชี้แจงและเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณา..... 105
2. ปฏิสัมพันธ์ภายในคณะกรรมการ
 - 2.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรรมาธิการกับกรรมาธิการ
 - 2.1.1 ความร่วมมือกันในการปรับลดงบประมาณ..... 107
 - 2.1.2 การแลกเปลี่ยนกันในการไม่แตะต้องงบประมาณที่ลงไปยัง
เขตเลือกตั้งของกรรมาธิการฯ คนอื่นๆ..... 108
 - 2.1.3 ความร่วมมือกันในการพิจารณาเพื่อสนองต่ออรรถประโยชน์ของตนเอง..... 109
 - 2.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างประธานกรรมาธิการกับกรรมาธิการ..... 110
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรรมาธิการกับประชาชน
 - 3.1 การผลักดันงบประมาณเข้าสู่ท้องถิ่นของตน..... 114
 - 3.2 การพยายามตัดงบประมาณในเขตเลือกตั้งที่ไม่มี ส.ส. เข้ามาเป็นกรรมาธิการฯ..... 117
4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรรมาธิการกับกลุ่มผลประโยชน์..... 118
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรรมาธิการกับข้าราชการ
 - 5.1 การที่ข้าราชการช่วยผลักดันโครงการให้แก่กรรมาธิการ..... 120
 - 5.2 การที่กรรมาธิการช่วยข้าราชการในการของบประมาณจากสำนักงบประมาณ..... 120
 - 5.3 การที่ข้าราชการติดสินบนต่อคณะกรรมการ..... 123
 - 5.4 การบังคับให้ข้าราชการจัดสรรงบประมาณตามที่กรรมาธิการต้องการ..... 125
 - 5.5 การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ..... 126
6. ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้แปรญัตติ
เสนอคำแปรญัตติต่อคณะกรรมการงบประมาณฯ..... 129
7. ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการปรับเพิ่มงบประมาณ
 - 7.1 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นก่อนที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 บังคับใช้..... 132
 - 7.2 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 บังคับใช้..... 136

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

8. ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในช่วงสุดท้ายของการพิจารณา.....	142
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	
1. สรุป.....	147
2. ข้อเสนอแนะ.....	150
รายการอ้างอิง.....	153
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. บทบัญญัติหลักการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแปรญัตติเพิ่มหรือลดงบประมาณ.....	167
ภาคผนวก ข. บทบัญญัติในการตั้งรายจ่ายขาดให้เงินคงคลังไว้ในพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี.....	170
ภาคผนวก ค. บทบัญญัติกำหนดให้คณะกรรมการการงบประมาณฯ ต้องเป็นคณะกรรมการ วิสามัญซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง.....	173
ภาคผนวก ง. องค์ประกอบของคณะกรรมการการงบประมาณฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2531 จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2545.....	176
ภาคผนวก จ. ผลการปรับลดงบประมาณในแต่ละหน่วยราชการ โดยคณะกรรมการ งบประมาณฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 – 2545.....	192
ภาคผนวก ฉ. ผลการปรับเพิ่มงบประมาณในแต่ละหน่วยราชการ โดยคณะกรรมการ งบประมาณฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 – 2545.....	204
ภาคผนวก ช. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 180.....	216
ภาคผนวก ซ. รวมเอกสารขอให้เปิดเผยรายงานการประชุมคณะกรรมการการงบประมาณฯ และการขอเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการการงบประมาณฯ.....	225
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	249

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1: เปรียบเทียบผลการปรับลดและเพิ่มงบประมาณ โดยคณะกรรมการการงบประมาณฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2534 – 2545.....	40
ตารางที่ 2: วันที่สภาผู้แทนราษฎรได้รับร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายฯ จากคณะรัฐมนตรี และวันที่สภาผู้แทนราษฎรเปิดการประชุมเพื่อพิจารณาร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ รายจ่ายฯ ในวาระแรก ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 – 2545.....	45
ตารางที่ 3: กรรมการการงบประมาณฯ ที่ไม่ได้มาจากฝ่ายนิติบัญญัติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2531 – 2545.....	55
ตารางที่ 4: ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการการงบประมาณฯ บ่อยครั้งที่สุดตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2531 – 2545...	57
ตารางที่ 5: รายการปรับลดงบประมาณโดยสำนักงบประมาณก่อนเริ่มการพิจารณาของแต่ละหน่วยงาน ในการประชุมคณะกรรมการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544.....	84
ตารางที่ 6: รายการปรับลดงบประมาณของคณะกรรมการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544.....	91
ตารางที่ 7: จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แปรญัตติในแต่ละปี.....	130
ตารางที่ 8: รายการปรับเพิ่มงบประมาณที่เป็นการผูกพันงบประมาณ.....	134
ตารางที่ 9: จำนวนเงินงบประมาณที่หน่วยราชการขอเพิ่มและจำนวนเงินงบประมาณ ที่เสนอต่อ คณะกรรมการการงบประมาณฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 – 2545.....	137
ตารางที่ 10: ระยะเวลาการประชุมของคณะกรรมการการงบประมาณฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 – 2545.....	146